
Návody a doporučení

Umělá inteligence vzdělávání změní, je pouze otázkou kdy a jak se tomu stane. Nástup generativní AI a nástrojů jako ChatGPT už mnohým pomáhá, ale mnohé zastihl nepřipravené. Do druhé kategorie se zařadily také vzdělávací systémy snad všech zemí světa, Česko nevyjímaje. K tomu, abychom integraci umělé inteligence do přípravy studentů úspěšně zvládli, bude potřeba změna přístupu a myšlení. Chceme, aby české vzdělávání na tento technologický pokrok nejen vhodně zareagovalo, ale aby z něj výtěžilo maximum.

Je nezbytné, aby tato transformace probíhala v bezpečném a podporujícím prostředí. Namísto reakcí poháněných obavami a neznalostí chceme podnítit u studentů, pedagogů i vedení škol přirozený zájem a zvědavost. A to tím, že budeme klást důraz na pozitivní dopady umělé inteligence a vysvětlovat reálné možnosti této technologie, včetně jejích limitací.

Není tomu dávno, co bylo třeba ve výuce reagovat na (zne)užívání internetu. Vyučující i jejich studenti si museli tuto technologii osvojit, naučit se, jak jim může usnadňovat práci, a také se naučit rozpoznávat to, když si s její pomocí někdo jiný práci ulehčí nad rámec povoleného. Přestože se dnes přístup mezi pedagogy a školami různí, nepředstavuje internet pro výuku zásadní překážku. Současně víme, že to vyžadovalo různou míru úsilí a času. Schopnost přizpůsobit se nové technologii má každý z nás jinou. Málokdo ovšem odmítne pomocnou ruku v tom, jak tímto procesem projít.

Proto organizace prg.ai a Univerzita Karlova založily skupinu, která ve světle pokroku na poli umělé inteligence připraví české vzdělávání na nevyhnutelné změny. Smyslem skupiny je nacházet odpovědi na výzvy spojené s rozšířením AI, aktuálně pak s velkými jazykovými modely (včetně široce diskutovaného nástroje ChatGPT).

V rámci skupiny spolupracují zástupci Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity, Českého vysokého učení technického, Západočeské univerzity v Plzni, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Univerzity Palackého v Olomouci, Národního pedagogického institutu, Smíchovské průmyslové střední školy, AI Dětem, 42 Prague a dalších institucí.

Nyní předkládáme první výsledky práce skupiny – doporučení pro studenty, pedagogy, výzkumníky a vedení škol primárně určené pro vysoké školy. Dále vznikla doporučení také pro základní a střední školy. Touto prací se snažíme pomoci všem zmíněným i případným dalším zájemcům zkalibrovat jejich přístup k využití generativní umělé inteligence. Ambicí bylo připravit dokument, který umožní lépe pochopit, co vše se na naší práci a studiu změní, jaké jsou s tím spojené výhody a jaká rizika (jinými slovy, jak nové technologie co nejlépe využít a čeho se naopak vyvarovat).

Při tvorbě dokumentů jsme si primárně kladli otázku: Jaký má a jaký může mít nástroj typu ChatGPT dopad na práci studenta, pedagoga, výzkumníka a vedení školy? Jaké jsou s tím spojené přínosy, a naopak jaká s tím souvisí rizika?

Považujeme za důležité zdůraznit, že tvoříme spíše principy a doporučení. Přísnou regulaci, příkazy nebo zákazy naopak nevnímáme jako vhodné řešení.

Předkládáme výstupy naší práce k připomínkování a komentářům široké odborné veřejnosti. Předpokládáme, že tyto dokumenty budou i nadále průběžně upravovány a doplňovány na základě postupně získávaných zkušeností s generativní AI ve výuce. Již nyní počítáme s vypracováním konkrétních námětů a příkladů, jak AI využívat.